

Reflexos

Montserrat Roig

Escriptora i periodista

Pel catàleg de l'exposició *Reflexos*,

Sala Rovira, Barcelona 1983

Les escultures de Mercè Riba ens demostren que l'art és l'expressió íntima del desig de llibertat i, alhora, la manifestació— i alguna vegada l'explicació — del misteri. Sempre m'ha intrigat el procés de creació d'un escultor (en aquest cas, no ho oblidem, d'una escultora), i dic que m'ha intrigat perquè allò que nosaltres veiem com a forma acabada amaga un treball minuciós de domini de la naturalesa. Per a fer escultura cal, sobretot, paciència. Però també esperança i imaginació. M'explicaré: l'escultor/a és l'artista que sap mirar, que es meravella d'allò que mira, i que ens ho vol dir. Però allò que ell/ella veu és la forma que imagina i que els altres amb prou feines si podem copsar. Així, l'artista imagina i espera transmetre'ns-ho, però, per a fer-ho, li cal un treball lent i minuciós, li cal dominar allò que toca. És un art on els sentits han d'estar a l'aguait, sobretot el del tacte i la mirada. La cultura més antiga és la de la mirada, és la paraula de les pedres que ha arribat a nosaltres a través dels segles. I l'escultor/a ens comunica amb la paciència i el silenci del taller allò que imagina, que és extret de la naturalesa però que "ja" no és naturalesa.

I és això, em sembla, el que fa Mercè Riba amb les seves talles de fusta, els seus bronzes i les terracotes. És naturalesa elaborada gràcies a les mans i als ulls. La forma final pot estar més o menys lluny dels inicis però sempre tenen un punt de partida: la vida en ella mateixa. D'una arrel, d'una soca, la Mercè Riba n'extreu el "miracle" de la creació. Abans era soca i avui és un ocell imaginari, un animal fabulós producte de la seva imaginació. Allò que és matèria pura, un tronc o un arbre, s'ha transformat en una cosa nova, autònoma.

L'art de la Mercè Riba també es la fixació esperançada del moment. Allò que en la vida té una durada efímera i que gràcies al treball de l'artista es converteix en dimensió eterna. El gest de les dones que gesten, el repòs de l'home que pensa, el bust que infla el pit i insinua un començament d'esclat... Tots aquests moments, que no per efímeres deixen de ser profunds, que la pressa dels nostres dies ens fa oblidar. I si la seva mirada no anés al fons d'aquests gestos, nosaltres no podríem adonar-nos de la màgia que tenen.

I és així com, tornant al començament, la Mercè Riba ens confirma la nostra idea de què l'art és un anhel de llibertat, d'expressió d'aquest anhel. I, alhora, ens ratifica en allò que pensem de les dones creadores: ni el nostre sexe ni la maternitat són entrebancs per a transformar la naturalesa -tal com ens han

dit alguns homes, els quals han volgut presentar-nos la creació com un producte exclusivament masculí-, sinó que, tot el contrari, són estímuls per anar més enllà, per a descobrir el misteri, per a revelar-nos l'inconegut, allò que no és aparent; tot allò que, en definitiva, hem anomenat cultura.